UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Questiones spiritualis [con]uiuij delicias preferentes, super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

In festo sancti matthie.

---

urn:nbn:de:hbz:466:1-70506

Visual Library

ſimus de poteſtate abſoluta q̄d
poſſet fieri. quia certuꝫ eſt ꝙ ra-
tionabilibus cauſis occurrenti-
bus poſſet trāſferri in aliam re-
gionem. Sed de cōuenientia ſi-
ue de congruitate. ⁊ tunc videt̄
nobis ꝙ non poſſet. Et hoc mul
tiplici ratione. Primo ratione
iam dicta in arguendo. quia ta-
lis tranſlatio in romā fuit man-
dato et auctoꝛitate domini fa-
cta. ⁊ non legitur hoc nec reuo-
catum nec mutatum. vnde vide
tur ꝙ tranſlatio huiuſmodi con
uenienter fieri non poſſet. Se-
cundo ſic. quod eſt datum apo-
ſtolis petro et paulo pꝛo gloꝛia
⁊ magnitudine ſanctitatis eoꝛū
non debet per aliquos ſummos
pōtifices ſucceſſoꝛes eis aufer
ri. ſed magis cum omni reueren
tia et deuotione conſeruari. ſm
quod dicitur. ij. q. vij. ꝙ non ſine
cauſa factuꝫ putemus ꝙ petrus
⁊ paulus vna die ⁊ eodem loco
ſcilicet vꝛbe roma ſub vna per-
ſecutione paſſi ſunt. qꝛ dies ele-
ctus eſt eis pꝛo merito. locus ꝓ
gloꝛia. ⁊ perſecutio pꝛo virtute.
Si ergo locus talis datꝰ eſt eis
pꝛo gloꝛia. ſcꝫ ꝙ rome ⁊ non ali
bi martyꝛio coꝛonarentur, non
eſſet conueniens ꝙ ſedes petri
alibi transferretur. Tertio ſic.
q̇ꝺ optima ratione inſtitutuꝫ eſt
nulla cauſa videtur mutandum
aut variandū. ſed tranſlatio iſta
de antiochia in romaꝫ fuit opti-
ma ratione facta pꝛopter hono-
rem fidei chꝛiſtiane et gloꝛiam
apoſtolice ſedis et eccleſiaſtici
pꝛincipatus. Unde. ij. q. vij. Bea
ti in vꝛbe roma petrus ⁊ paulus
martyꝛium pertulerūt. que pꝛin
cipatum ⁊ caput obtinebat na-
tionum. vt vbi erat caput ſuper-
ſtitionis. illic caput quieſceret
ſanctitatis. et vbi gentiliū pꝛin-
ceps habitabat. illic eccleſiaruꝫ
pꝛinceps moꝛaretur. ¶ Ad ratio
nes in oppoſituꝫ. Ad omnes ſuf
ficit vna reſponſio ſcꝫ ꝙ verum
concludit de poteſtate abſoluta.
ſed de cōuenientia ⁊ congruita-
te non. Uel reſpōdetur ꝙ pote-
ſtas pape circa hoc eſt impedi-
ta. quia tranſlatio illa facta fuit
auctoꝛitate et pꝛecepto dei. ita
ꝙ ibi alius ſine inſpiratione di-
uina ⁊ eiꝰ auctoꝛitate nihil poſ-
ſet agere in contrarium.

In feſto ſā
cti matthie a
poſtoli ē euā-
geliū. Confi-
teboꝛ tibi pa-
ter celi ⁊ cet.
Mat. xj. Cir
ca quod poſ-
ſunt diſputa-
ri ſequentes queſtiones. ¶ Pri
ma. vtrum beatus matthias per
virtutem humilitatis meruit vt
a patre celeſti reuelaretur ſiue
oſtēderet̄ ad apoſtolatū aſſumē
dus. ¶ Scdo. vtrum matthias
nouit filiū dei. ¶ Tertio. vtrum
melioꝛ ſit ſemper eligendus ad
dignitatem eccleſiaſticam.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D primaꝫ queſtioneꝫ ſic ꝓceditur. Et videtur ꝙ beatus matthias per virtutem hũilitatis meruerit vt a patre celeſti reuelaret̃ ſiue oſtẽderetur ad apoſtolatũ aſſumendꝰ. ¶ Primo ſic. matthias ad apoſtolatũ electꝰ eſt ꝑ ſortẽ. vt habet̃ Act. j. ergo nõ ꝑ meritũ humilitatis. ¶ Scd̃o ſic. meritũ cõſiſtit in caritate. ergo ſctũs matthias non per virtuteꝫ humilitatis meruit vocari ad apoſtolatuꝫ. ¶ In oppoſitum videtur euangelium vbi dicitur. Cõfitebor tibi pater quia abſcondiſti hec a ſapientibus ⁊ prudentibus. ſ. ſuperbis. ⁊ reuelaſti ea ꝑuulis. i. humilibus Prouerб. xj. Ubi humilitas. ibi ſapientia. Matthias interpretatur humilis ⁊ paruulꝰ. ¶ Reſpõdeo dicendũ ꝙ beatus matthias meruit prouehi ad apoſtolatum per virtutem humilitatis caritate informãte Job. xxij. Qui humiliatꝰ fuerit erit in gloria. Et prouer. xv. Gloriaꝫ precedit humilitas. Et luce. xiiij. Qui ſe humiliat exaltabitur. ⁊ per multas alias virtutes quibꝰ plenꝰ fuit. Erat enim vt dr̃ in hiſtoria ſua. de illuſtri pro ſapiẽtia oriundus qui litteris traditꝰ omnẽ in breui legis ⁊ ꝓphetarũ ſcientiam apprehẽdit laſciuiam quoqꝫ abhorrens pueriles annos morum maturitate vincebat. Informabat̃ quoqꝫ animus eius ad virtutem vt aſſet ad intelligentiam habilis. ad miſericordiam facilis. in proſperis nõ elatus. in aduerſis conſtãs. ⁊ interpidus ſatagebat vt qđ ſenſu perceperat opere cõpleret. Fuit in lege doctiſſimus corpore mũdus. animo prudens in ſoluẽdis q̃ſtionibꝰ ſacre ſcripture expertus. in conſilio ꝓuidꝰ in ſeminatione verbi dei expeditus. ¶ Ad rationes in oppoſitũ. ¶ Ad primã reſpondet̃. negãdo conſequentiaꝫ. Et ratio eſt. qꝛ ꝙ ſors ſuper eũ caderet merito virtutum ſuarũ fuit. Nec exemplo, vt ait Hiero. eſt ſortibus vtendũ qꝛ priuilegia paucoꝝ cõmunem legẽ non faciunt. Preterea tunc temporis donec veritas eſſet ꝑpalata licuit obſeruare ſortes. vt dicit beda. Uera enim hoſtia in paſſione fuit immolata. ſꝫ in pentecoſte cõſummata. Et ideo in electiõe matthie ſortibus vſi ſunt. ne a lege diſcreparent in q̃ ſummꝰ ſacerdos ſorte querebat̃ Poſt petecoſten v̓o iam veritate propalata. ſeptem diaconos nõ ſorte ſed diſcipulorum electione. apoſtolorum v̓o oratione et manꝰ impoſitione ordinati ſunt. (vt habetur. ij. ij. q. xcv. art. viij.) Cuiuſmodi autem fuerunt huiuſmodi ſortes. duo ſũt modi dicendi. Hieronymus et beda volunt ꝙ he ſortes tales fuerint q̃les ille quarũ in lege veteri cre-

berrimus vſus erat. Dionyſius autem qui fuit pauli diſcipulus irreligioſum exiſtimauit hoc arbitrari. aſſerẽs ſibi videri ꝙ ſors illa nihil aliud fuerit niſi quidã ſplendor ⁊ radius diuinitus ſuper matthiã emiſſus. per quem ipſe oſtendebatur in apoſtolum aſſumendus. ¶ Ad ſecundam reſpondetur negando conſequentiam. Et ratio eſt. quia licet caritatis ſit principalis radix meriti. per alias tamen virtutes inquantum ſunt formate caritate ꝗs meretur. Unde auguſtin⁹ libro de trinitate. Humilitatis paſſibus ad celi culmina aſcẽditur. quia deus excelſus non ſupbia ſed humilitate attingitur.

AD ſecundã queſtionez ſic procedit. ⁊ videtur ꝙ ſanct⁹ matthias non nouit filium dei ex pñſenti euangelio. vbi dicitur. ꝙ nemo nouit filium niſi pater.

¶ In oppoſitum arguitur. quia ſctus matthias fuit primo vnus de ſeptuagintaduobus diſcipulis. et ita nouit magiſtrũ ſuum filium dei incarnatum. ¶ Preterea. factus apoſtolus ductus in conciliũ facta longa diſputatione contra ſummũ pontificez ipſum alloquentẽ. ⁊ ipſe per legem ac ꝓphetas oſtendebat manifeſte que de xp̃o erant proteſtans ſe ſeruum eius ⁊ in ipſum credere. ⁊ ita nouit eum. ¶ Preterea. cum ſit beatus iam in patria poſitus ⁊ beatitudo ſanctorum conſiſtit in eius viſione. ſm illud Joh. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcant te ſolum verũ deum. ⁊ quez miſiſti ieſum xp̃m ergo multipliciter filiũ dei nouit. ¶ Reſpõdeo dicendũ ꝙ poteſt diſtingui viſio ſiue cognitio dei. Una eſt naturalis quam homo per lumen naturalis rationis ex creaturis que ſunt veſtigia quedã dei colligit cognitionem aliquã de deo. De qua dicit apoſtolus ad Rom. j. ꝙ notum id eſt. qđ cognoſcibile eſt de deo ab homine per rationẽ manifeſtum eſt in illis. Dñs enim oſtendit illis. vno modo infundendo eis lumen interi⁹ per qđ homo cognoſcit. p̃s. Emitte lucẽ tuam ⁊ veritatẽ tuam. Secũdo prepo nendo ſue ſapientie ſigna exteriora ſcilꝫ ſenſibiles creaturas. Eccľ. j. Effudit illam ſcꝫ ſapientiam ſuper omnia opera eius. in quibus ſicut in quodã libro dei cognitio legeretur. Unde ſequitur. inuiſibilia dei ſcꝫ vnitatem dei bonitatẽ. ſapientiã. ⁊ hmõi. per ea que facta ſunt. Sicut eñ ars manifeſtatˀ per opera artificis. ita ⁊ dei ſapiẽtia per creaturas. Sapieñ. xiij. A magnitudine eñ ſpeciei creature poterit eorum creator videri. Secũda cognitio ſiue viſio eſt que habetur mediante lumine fidei. non

per intellectuz.⁊ eſt eorum que excedunt omnem intellectū.ſed tantū habet̄ per reuelationē diuinā factā per ſcripturā ſanctā. aut per predicationē xp̄i ⁊ apoſtolorum ſuorū. ſicut ſunt ꝙ deus eſt trinus ⁊ vnus.ꝙ ſit generatio eterna in diuinis ⁊ proceſſio ſpūſſancti.ꝙ filiꝰ dei fuit incarnatus.ꝙ ſit futūrus iudex viuorum ⁊ mortuorū.⁊ reliqua fidei myſteria. que vt dicit apoſtolus.j. Cor.ij. Nobis reuelauit deꝰ per ſpirituz ſuum.ſpiritꝰ enī omnia ſcrutat̄ etiam perfunda dei. Et iſta viſio eſt cōmunis omnibus fidelibus. Tertia cognitio ſiue viſio que dicitur beatifica.ſcilz viſio dei per eſſentiā.quia in ea conſiſtit beatitudo omniū ſanctorū.ſm illud Jobis.xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcant ⁊c̄. De qua dicit apoſtolus.j. Cor. xiij. Uidemus autem nunc per ſpeculuz.id eſt per creaturas in enigmate.i.in obſcuro.tunc videbimꝰ in patria facie ad faciē. Et.j.Job.iij. Uidebimꝰ eum ſicuti eſt.Et iſta eſt cōmunis omnibus ſanctis.Quarta viſio dei dicitur viſio per comprehēſionez. ⁊ iſta ſola eſt diuinarū perſonarum. De iſta dicitur Job.j. Deū nemo vidit vnq̄. Super quo verbo dicit Chryſoſto. Nec ipſe celeſtes eſſentie. ipſa dico cherubin ⁊ ſeraphin.ipſum vt eſt vnq̄ videre potuerūt. Et de tali viſione loquitur in preſenti euangelio.Tunc reſpōdet̄ ad queſtionē ꝙ beatus matthias et alij beati vidēt filiū dei viſione beatifica. et primo in hac peregrinatione exiſtētes viderūt per fidem. Nō vident nec videbūt viſione comprehenſiua filiuz dei.quia deus infinitus eſt.⁊ ita incōprehēſibilis ab intellectu finito. Omne enim qd̄ comprehēdit aliqd̄ vel eſt maius vel equale illi.nullus autem intellectꝰ creatus poteſt eſſe maior deo nec equalis vnde a nullo hoc modo creato intellectu eſt viſibilis. Huiuſmodi enī viſio ſancte trinitati ꝓpria eſt. Nec eſt ꝯtra hoc qd̄ dicit̄ in preſenti euāgelio.ꝙ nemo nouit filium niſi pater qr per ly niſi non excludit̄ ſpūſſctūs. Pro quo notandū ꝙ (vt habet̄.j.par.q.xxxj. ar.iiij.) dictiones excluſiue aliquā addunt̄ noībus diuinis eſſentialibus.aliqn̄ ꝑſonalibꝰ.Et cuz adiungūtur ꝑſonalibꝰ reſpectu termini eſſentialis.nō excludūt id qd̄ idē eſt in natura.ſed potiꝰ includūt.qr lz alia ſit ꝑſona patris alia filij alia ſpūſſcti.tn̄ iſte tres ꝑſone ſunt vnꝰ deus. ita ꝙ nec in deitate nec in eſſentia habent aliquā alietatē.dictio autē excluſiua ſolū excludit qd̄ alietatē importat.noticia aūt abſolute ſumpta eſſentialiter accipitur.⁊ ideo communis eſt tribus Et ideo cum dicitur ꝙ nemo nouit filium niſi pater.per hanc dictionem excluſiuam niſi ab hac noticia non excludit̄ ſpiritusſanctus,ſed magis includitur. Per

hoc reſpõſio fit ad totum.

AD tertiaz queſtionem vtꝝ neceſſe ſit ſemper eligere meliores ad dignitatẽ eccleſiaſticaz ſic ꝓcedit. Et videt ꝙ ſic. ¶ Primo ex electione Matthie. quia licet ioſeph eſſet bonus. vñ nominatur iuſtus. tamẽ matthias q erat melior eſt electus. ¶ Secundo ſic. Ex electione petri. dominus enim petruz cui commiſſurus erat paſtorale officiũ examinauit. ſi ſe diligeret plus ceteris. ſ3 ex hoc aliquis melior eſt ꝙ deum plus diligit ergo videt ꝙ ad dignitatem eccleſiaſticam ſemꝑ melior eſt eligend9. ¶ Tertio arguitur ex illo ſymachi pape. viliſſimus computandus eſt niſi ſcientia ⁊ ſanctitate precellat qui eſt dignitate preſtantior. ¶ In oppoſituz eſt decretalis .d. ꝙ ſufficit eligere bonũ. nec oportet eligere meliorem. ¶ Reſpondeo dicendum iuxta ſanctũ tho. (quolibeto. viij. ar. vj.) ꝙ aliq̃s homo bon9 vel melior altero. dr dupliciter. Uno modo ſimpliciter. ⁊ ſic melior eſt qui eſt in caritate perfectior. Alio modo ſm quid. ⁊ ſic dr aliquis eſſe melior altero vel ad militiaz vel ad magiſterium vel ad prelationez vel aliquid huiuſmodi. q̃ non eſt melior ſimpliciter. eo q in ſingulis officijs taz ſpiritualibus ꝙ̃ temporalib9 requiruntur aliqua preter bonitatem moralẽ ad hoc ꝙ aliquis ſit idoneus ad illud officium exercendũ. Dicendũ ergo. ⁊ ſit iſta cõcluſio prima. ꝙ oportet eligere ad prelationez vel ad quodcunqz officiũ eccleſiaſticuz aliquẽ qui ſit bon9 ſimpliciter eo ꝙ ꝑ quodlibet peccatu mortale aliq̃s reddit indign9 ad q̃lib3 officiũ ſpirituale exequendũ. vñ dicit dionyſius in epiſtola ad dinopholũ monachũ loquẽs de ſacerdote. Qui non eſt gratia illuminatus non eſt ſacerdos. ſ3 eſt inimic9 doloſus deluſor ſuipſi9 ⁊ lupus cõtra dñicuz ppl'm in pelle ouina armatus. Scda cõcluſio. Non oportet ꝙ ſemper eligend9 ſit melior ſimpliciter. Pz ꝯcluſio. q poſſibile eſt ꝙ ille q̃ eſt ꝑfectior in caritate deficiat in multis q̃ req̃runt ad hoc ꝙ aliq̃s ſit idone9 prelatus. que in alio q̃ eſt minoris caritatis inueniunt. vt ſciẽtia. induſtria. ⁊ potẽtia ⁊ huiuſmodi. vñ nõ oportet ſemꝑ eligere meliorem ſimpliciter. ſ3 eũ qui ſit melior ad officiũ. Tertia ꝯcluſio. Si q̃s eligit eũ quem reputat minus idoneũ ad tale officiũ peccat. Pz ꝯcluſio. q nõ poteſt eſſe ꝙ de duob9 vnus preeligatur niſi ꝓpter aliq̃d in ipſo cõſideratũ. illud aũt qd conſiderat in eo q̃ minus eſt idone9 ad hoc ꝙ magis idoneo preferatur eſt aliqua conditio indebite mouẽs vtpote familiaritas vel conſan-

guinitas vel aliquid hmõi. non
em̄ pōteſt eſſe cōditio ad idonei-
tatem pertinēs ex quo alter ſim
pliciter melioꝛ reputat̃. ⁊ ſic in-
debite mouet. ⁊ in tali electione
eſt acceptio perſone que ſine pec
cato eſſe non poteſt. ¶ Ad rōnes
in oppoſitū. ¶ Ad primaꝫ rn̄det̃
negando conſequentiam. niſi in
telligendo de melioꝛi. vt dictum
eſt. ¶ Ad ſecūdam reſpondetur.
negādo cōſequentiā. Et ratio eſt
qꝛ petrꝰ nō ſolū pꝛe ceteris emi
nebat dilectione diuina. ſꝫ etiaꝫ
erat idoneus ad gubernandū ec
cleſiam pꝛe ceteris. ¶ Ad tertiā
rn̄detur. ꝙ auctoꝛitas illa eſt in-
telligenda q̄tuꝫ ad ſtudiū illius
qui eſt in dignitate cōſtitutus dꝫ
enim ad hoc intendere vt talem
ſe exhibeat vt ceteros ſcientia ⁊
ſanctitate pꝛecellat. vt gregoriꝰ
dicit in paſtoꝛalibus. nō auteꝫ ſi
bi imputandū eſt ſi ante pꝛelatio
nem excellētioꝛ non fuerit. vt ex
hoc debeat viliſſimus reputari.

In feſto
beati thome.
aliqui legunt
euangelium.
Vos eſtis ſal
terre ⁊c. mat.
v. Circa quod
poſſunt diſputari ſequentes que
ſtiones. ¶ Prima. vtruꝫ doctoꝛi
bus aureola debeatur in regno
celoꝛum. ¶ Secunda. vtrū pꝛe-
dicatoꝛ vel doctoꝛ teneatur face
re qd̄ dicit ex pꝛeſenti euangelio

Ad primā
queſtionē ſic
pꝛocedit̃. Et
videtur ꝙ au
reola non de
beatur docto
ribus i regno
celoꝝ. Quia
omne pꝛemium qd̄ in futuro ha
bebitur alicui actui virtutis rn̄-
det. ſed pꝛedicare ⁊ docere nō eſt
actus alicuius virtutis. ergo do
ctrine vel p̄dicatiōi nō debet̃ au
reola. ¶ Scdo ſic. p̄dicare ⁊ do-
cere ex ſtudio ꝓueniūt. ſꝫ ea que
pꝛemiant̃ in futuro nō ſunt acq̄
ſita per humanuꝫ ſtudiū. qꝛ natu
ralibus ⁊ acquiſitis nō meremur
ergo ꝓ doctrina et pꝛedicatione
nullus in futuro meret̃ aureolā.
¶ Tertio. exaltatio in futuro rn̄-
det humilitati pꝛeſenti. qꝛ qui ſe
humiliat exaltabitur. ſꝫ in docē
do ⁊ pꝛedicādo nō eſt ſe humilia
tio. imo magis ſuperbie occaſio
Vn̄ glo. dicit mat. iiij. ꝙ diabolꝰ
multos decepit honoꝛe magiſte
rij inflatos. ¶ In oppoſitum eſt
euangeliū pꝛeſens. Qui fecerit ⁊
docuerit hic magnus vocabit̃ in
regno celoꝝ. Scdo eſt qd̄ ſuper
illud. Eph. j. Ut ſciatis q̄ ſit ſup
eminens ⁊c. dicit gloſa. quoddā
crementū habebūt ſancti docto-
res vltra id qd̄ alij cōmuniter ha
bebunt. ¶ Rn̄deo dicendū. ꝙ (vt
habet̃. iiij. ſen. di. xlix. q. v. ar. iij.
q. iij.) ſicut ꝑ martyꝛium ⁊ virgi
nitatem aliquis perfectiſſimam

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN